

Supaprastinta žalos sveikatai bei gyvybei atlyginimo tvarka

Neišvengiama, kad nuolat girdime nusiskundimų apie gydytojų, kaip beja, ir apie visų kitų profesijų atstovų darbo kokybę. Nusiskundimai dėl gydytojų klaidų dažnai perauga į kaltinimus. Gydytojų klaidos ypatingos – jos nukentėjusiems dažnai kainuoja sveikatą, o kartais ir gyvybę. Žala, padaryta šioms vertybėms, yra skaudžiausia ir sunkiausiai įkainojama. Skaudu pripažinti, bet valstybė mažai ką gali padaryti apsaugant pacientus nuo tokių klaidų. Valstybės galioje sukurti gerai veikiančių nukentėjusiųjų patirtos žalos kompensavimo mechanizmą. O žmonių valioje – šiuo sukurtu mechanizmu nepiktnaudžiauti.

Nuo šių metų pradžios įsigaliojo dvi pacientų teises saugančios garantinės sistemos: 1. Privalomas sveikatos priežiūros įstaigų civilinės atsakomybės draudimas; 2. Pradedama veikti ikiteisminė žalos sveikatai atlyginimo tvarka.

Įteisinus ikiteisminį žalos atlyginimo būdą nukentėjusiems tampa daug lengviau ginti savo teises. Paprastai patyręs žalą asmuo yra pakankamai sukrėstas, finansiškai bei emociškai išsekęs, o tai paprastai stabdo nukentėjusius nuo kreipimosi į teismą.

Nuo šiol dėl gydytojų ar kito medicininio personalo kaltės patyręs žalą asmuo galės kreiptis į Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisiją, kuri per du mėnesius nustatys ar nukentėjusiam asmeniui priklauso žalos atlygimas taip pat bus nuspręstas žalos atlyginimo dydis. Be turtinės žalos, ši komisija sprendžia neturtinės žalos atlyginimo klausimą. Tačiau neturtinės žalos atlyginimo dydis kiekvienu atveju negali viršyti 50 minimalių mėnesinių algų (šiuo metu 50 tūkstančių Lt). Šios komisijos išvados yra privalomos sveikatos priežiūros įstaigoms, t.y. komisijos nustatyta žalos dydį nukentėjusiam privalomai turės atlyginti Sveikatos priežiūros įstaiga. Jei nukentėjusių lūkesčių komisijos sprendimas nepatenkintų (pvz., būtų atmestas prašymas dėl žalos atlyginimo arba nustatytas per mažas žalos atlyginimo dydis) sprendimas galės būti apskūstas apylinkės teismui (pagal nukentėjusiojo gyvenamąją arba žalos padarymo vietą).

Teisė į žalos atlyginimą atsiranda tik tada kai yra nustatoma kaltė. Gydytojų ar kito medicinos personalo kaltę kiekvienu atveju turės nustatyti Komisija ar teismas (jei asmuo žalos atlyginimo klausimą nagrinėja teisme). Laikoma, kad sveikatos gydytojas kaltas tada, kai pažeidė nustatytus paslaugų teikimo reglamentus, arba kai gydymo personalas konkrečiu atveju nebuvo toks rūpestingas ir apdairus, kiek atitinkamomis sąlygomis buvo būtina. Tai labai plati formuluotė, bet būtent tokia formuluotė įteisinta įstatyme ir ji sudaro sąlygas individualiai spręsti kiekvieną atvejį. Juk iš tiesų kiekvienas atvejis – nukentėjusiam vienintelis. Vertinimo išvados kiekvienu atveju priklausys nuo ekspertų – belieka tikėtis, kad jie bus kvalifikuoti ir sąžiningi.

Žala atlyginama nukentėjusiam pacientui. Jei pacientas yra nepilnametis arba neveiksnius asmuo – jo tėvams, tėviams ar globėjams. Jei žalą patyręs asmuo miršta – žala atlyginama mirusiojo išlaikomiems arba jo mirties dieną turėjusiems teisę gauti jo išlaikymą nepilnamečiams vaikams, sutuoktiniui, nedarbingiems tėvams ir kitiems faktiniams nedarbingiems išlaikytiniams bei mirusiojo vaikui, gimusiam po jo mirties.

Noriu atkreipti dėmesį, kad šiuo metu galiojantis įstatymas, nukentėjusius, besikreipiančius į teismą dėl žalos, padarytos sveikatai ir gyvybei atlyginimo, atleidžia nuo žyminio mokesčio mokėjimo. Visais turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo atvejais nuo žyminio mokesčio atleidžiami ieškovai, kai žala padaryta nusikalstamais veiksmais. Teisiniu keliu išieškant patirtą žalą nėra ribojamas neturtinės žalos dydis.

Galiojantis privalomas civilinės atsakomybės draudimas garantuoja, kad sveikatos priežiūros įstaigos „nepritruks“ pinigų jų personalo padarytai žalai atlyginti. Tai garantuoja Draudimo kompanijos, kuriose jos draudžiasi savo civilinę atsakomybę. Vieno draudiminio įvykio (žalos atlyginimo atvejo) suma yra iki 50 tūkstančių Lt. Tai maksimali suma, kurią išipareigoja sumokėti Draudimo kompanija. Jei nustatyta žalos suma viršija šią sumą – žalą padariusi gydymo įstaiga atlygina nukentėjusiam faktinės žalos ir draudimo išmokos skirtumą.

Gimdydama pacientė mirė dėl per didelio nukraujavimo. Buvo nustatyta, kad gydytojai nesilaikė visų atsargumo priemonių, leido pacientei gimdyti pačiai, nebuvo atliktas „Cezario“ pjūvis. Gydytojas pažeidė nustatytas instrukcijas, nesiėmė visų atsargumo priemonių pacientės gyvybei išsaugoti. Gimdymo metu pacientė ilgą laiką buvo palikta be priežiūros. Pacientė buvo vienintelis darbingas šeimoje asmuo: be gimusio sūnaus, ji išlaikė nepilnametę dukterį. Kadangi išlaikomi vaikai yra nepilnamečiai, juos atstovaujantis asmuo turi kreiptis į Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisiją, kuri nustatys gydymo įstaigos personalo kaltę, bei padarytos turtinės ir neturtinės žalos dydį. Komisijos sprendimą privalės vykdyti žalą padariusi Sveikatos priežiūros įstaiga. Jei komisijos nustatytas turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo dydis pasirodys netinkamas - per 1 mėnesį nuo komisijos sprendimo priėmimo dienos galima kreiptis į teismą ir prašyti iš naujo nustatyti padarytos žalos dydį. Terminas praleistas dėl svarbių priežasčių gali būti pratęstas. Nukentėję asmenys yra atleidžiami nuo žyminio mokesčio teismui mokėjimo.

Jaunuolis darbe patyrė traumą, nuvežus į gydymo įstaigą buvo diagnozuotas kaulo skilimas ir nedidelė posmūginė žaizda. Sutvarsčius koją pacientas buvo išleistas į namus, vizitą pas gydytoją paskyrus po 3 dienų. Tačiau koja nuolat skaudėjo, ištino, pacientas karščioavo. Gydytojas, vizito metu, apžiūrėjęs koją, paskyrė antibiotinį gydymą. Tačiau jis nebuvo veiksmingas. Dar po trijų dienų buvo nustatyta, kad į žaizdą patekusi infekcija. Koją teko amputuoti. Šiuo atveju nukentėjęs asmuo pilnametis – tad dėl žalos atlyginimo į Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisiją turi kreiptis pats. Jei komisijos nustatytas turtinės ir neturtinės žalos dydis nepateisins nukentėjusiojo lūkesčių – jis galės kreiptis į teismą.

Naujagimis gydymo įstaigoje buvo užkrėstas stafilokokine infekcija. Dėl to dar trijų metų nesulaukusi mergaitė nuolat serga dermatitu ir kitomis ligomis, kurios kyla kaip pasekmė patirtos infekcijos. Tėvai, dėl dukros ligos ne tik patiria materialinių nuostolių (išlaidų papildomam gydymui, reabilitacijai), bet ir negali pilnu pajėgumu dirbti. Šiuo atveju dėl žalos atlyginimo tėvai turi kreiptis į teismą, nes žalos atsiradimo metu ikiteisminė žalos atlyginimo tvarka dar negaliojo. Tėvai, į teismą dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo gali kreiptis per tris metus nuo sužinojimo apie atsiradusią žalą.